

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

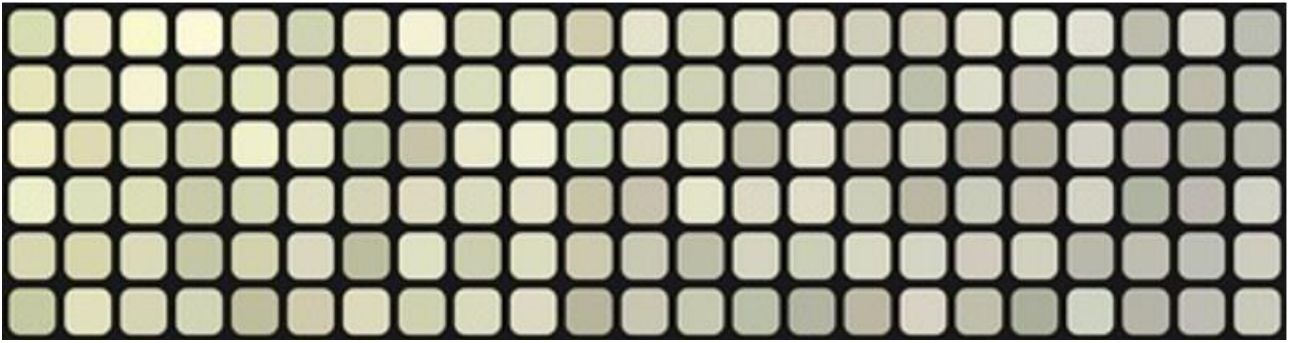
ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

PROJEKTAS „BENDROJO UGDYMO TURINIO IR ORGANIZAVIMO MODELIŲ SUKŪRIMAS IR IŠBANDYMAS BENDRAJAME UGDYME“

Projekto kodas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-04-0001

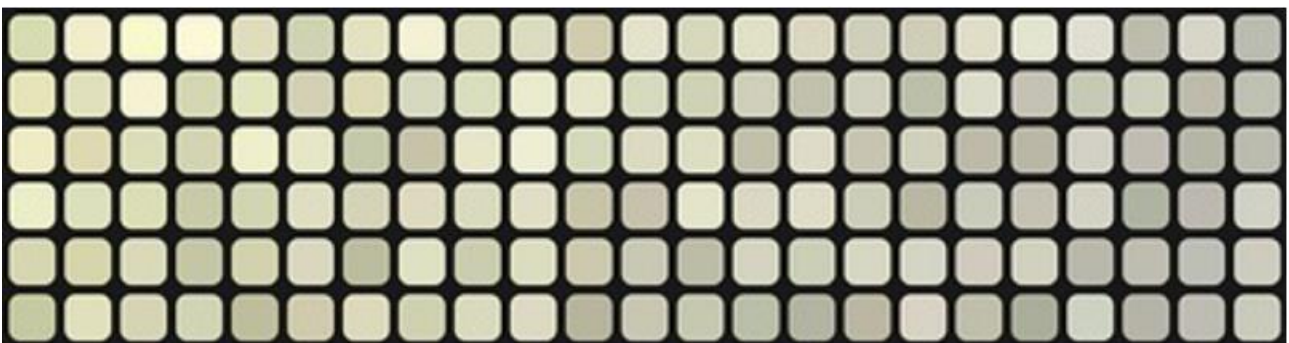
**UGDYMO ORGANIZAVIMO IR
MOKYMOSI PAGALBOS TEIKIMO
MOKINIŲ ŽEMIEMS
PASIEKIMAMS GERINTI
MODELIŲ PRAKTINIS VADOVAS
IR REKOMENDACIJOS**

Vilnius, NŠA
2023

Parengta įgyvendinant projektą „Bendrojo ugdymo turinio ir organizavimo modelių sukūrimas ir išbandymas bendrajame ugdyme“ (09.2.1-ESFA-V-726-04-0001).

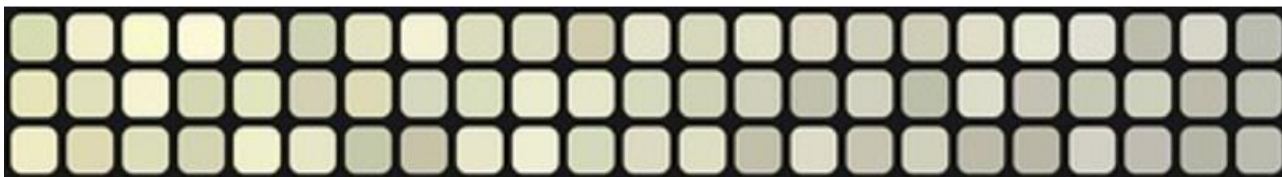
Rengė: dr. Gintautė Žibėnienė, Inesa Vietienė, Jelena Žilinska

TURINYS

Įvadas.....	4
<i>(J. Žilinska, G. Žibėnienė)</i>	
1. Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo mokinių žemiems pasiekimams gerinti modelių įgyvendinimo vadovas.....	6
<i>(I. Vietienė)</i>	
1.1. Išbandyti ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti: apžvalga.....	7
1.2. Išbandyti ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti: rekomendacijos, kaip įgyvendinti.....	8
2. Rekomendacijos mokinių žemiems pasiekimams gerinti	11
<i>(G. Žibėnienė)</i>	
2.1. Rekomendacijos mokinių mokymo(si) sunkumams įveikti, žemiems pasiekimams gerinti ir prevencijai.....	12
2.2. Rekomendacijos, kaip sudaryti ugdymo planą, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus.....	20

Įvadas

Projekto „Bendrojo ugdymo turinio ir organizavimo modelių sukūrimas ir išbandymas bendrajame ugdyme“ (09.2.1-ESFA-V-726-04-0001) (toliau – Projektas) **tikslas** – pritaikyti atnaujintą bendrojo ugdymo turinį įtraukties mokytis sunkumų patiriančių mokinių grupių specifiniams poreikiams ir parengti naują ugdymo turinį proveržio reikalaujančioms sritims stiprinti. Projektas finansuojamas Europos socialinio fondo lėšomis: 2018 m. gegužės 17 d. įsakymas Nr. V-474 „Dėl finansavimo skyrimo projektui, pateiktam pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ 09.2.1-ESFA-V-726 įgyvendinimo priemonės „Ugdymo turinio tobulinimas ir naujų mokymo organizavimo formų kūrimas ir diegimas“ 1.3 veiklą „Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modelių žemų mokinių pasiekimų gerinimui parengimas ir įgyvendinimas“.

Daugiau informacijos apie projektą: <https://www.nsa.smm.lt/ugdymo-turinio-departmentas/projektai/bendrojo-ugdymo-turinio-ir-organizavimo-modeliu-sukurimas-ir-isbandymas/>.

BENDROJO UGDYMO TURINIO IR ORGANIZAVIMO MODELIŲ SUKŪRIMAS IR IŠBANDYMAS BENDRAJAME UGDYME

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Projekto Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-04-0001

Projekto trukmė 2018 m. gegužės 31 d. – 2023 m. gegužės 30 d.

Vienas iš Projekto uždavinių – ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modelių žemiems mokinių pasiekimams gerinti parengimas ir įgyvendinimas. Siekiant įgyvendinti šį uždavinį,

47 mokyklose dvidešimtyje savivaldybių (po 2–3 iš kiekvienos savivaldybės) buvo analizuojamos mokinių žemų pasiekimų priežastys, rengiami ir įgyvendinami ilgalaikiai veiksmų planai mokinių pasiekimams gerinti bei kiekvienoje mokykloje kuriami ir išbandomi ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti. Remiantis šia patirtimi, parengtas elektroninis leidinys „Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti“¹, kuriame pristatoma mokyklų pirmųjų metų patirtis. Su parengtu elektroniniu leidiniu galima susipažinti [projekto tinklalapyje](#).

Tęsiant Projekto veiklą „Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modelių žemų mokinių pasiekimų gerinimui parengimas ir įgyvendinimas“, parengtas „Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo mokinių žemiems pasiekimams gerinti modelių praktinis vadovas ir rekomendacijos“ (toliau – Vadovas ir rekomendacijos). Vadovas ir rekomendacijos rengti remiantis Projekte dalyvavusių mokyklų ir konsultantų įžvalgomis. Leidinį sudaro šie skyriai:

1. Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo mokinių žemiems pasiekimams gerinti modelių įgyvendinimo vadovas. Skyrius parengtas remiantis 47 mokyklų sukurtais ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliais mokinių žemiems pasiekimams gerinti.

2. Rekomendacijos mokinių žemiems pasiekimams gerinti. Skyrius parengtas remiantis 16 Projekte dirbusių ir 41 mokyklos atstovo pateiktomis rekomendacijomis mokinių žemiems pasiekimams gerinti, prevencijai.

¹Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/10/modelis_2022_10_20_viesinimui.pdf

1. Ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo mokinių žemiems pasiekimams gerinti modelių įgyvendinimo vadovas

Projekto metu buvo parengti ir išbandyti projekte dalyvaujančių 47 šalių bendrojo ugdymo mokyklų ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai (toliau – Modeliai), skirti žemiems mokinių pasiekimams gerinti, taip pat įtraukties mokytis sunkumų patiriančių mokinių ugdymo problematikai spręsti ir siekiant iš esmės pagerinti situaciją žemų pasiekimų mokinių turinčiose mokyklose.

Projekte dalyvaujančios šalies bendrojo ugdymo mokyklos, siekdamos pagerinti žemus mokinių mokymosi rezultatus, sukūrė ir pritaikė atnaujintą bendrojo ugdymo turinį įtraukties mokytis sunkumų patiriančių mokinių ugdymosi poreikiams patenkinti.

Mokyklų sukurti ir praktiškai išmėginti Modeliai pasižymi keliomis ypač reikšmingomis savybėmis, leidžiančiomis patirti žemų mokinių pasiekimų gerinimo sėkmę:

- ✓ *kontekstualumu;*
- ✓ *pagarba įvairovei ir dėmesiu kiekvienam mokiniui;*
- ✓ *nuoseklumu;*
- ✓ *integralumu;*
- ✓ *derme;*
- ✓ *sutelktumu;*
- ✓ *bendradarbiavimu ir partneryste.*

Modeliai sukuria palankias sąlygas matyti kiekvieno mokinio potencialą, t. y. ką mokinys gali, bei leidžia kiekvienam besimokančiajam patirti sėkmę ir pasiekti jo galimybes atitinkantį rezultatą, t. y. tapti brandžia asmenybe.

Taigi, siekiant spręsti mokinių žemų pasiekimų problemą ir mažinti mažiau palankiomis socialinio, ekonominio ir kultūrinio konteksto sąlygomis gyvenančių mokinių pasiekimų skirtumus,

yra paveiku pasiremti šalies bendrojo ugdymo mokyklose Projekto metu sukurtais ir praktiškai išbandytais Modeliais.

1.1. Išbandyti ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti: apžvalga

Modeliai, skirti žemiems mokinių pasiekimams gerinti, ir 47 mokyklų Modelių kūrimo bei išbandymo patirtys ypač vertingos, apimančios skirtingus siekius ir tobulinimo aspektus bendrojo ugdymo mokyklų veiklos procesuose.

Modeliai – šalies mokyklų geroji patirtis, kuria galima pasiremti ir kurią galima taikyti besirengiant įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį bei nuosekliai ruošiantis įtraukiamam ugdymui bendrojo ugdymo mokyklose.

Mokyklų bendruomenių, dalyvavusių Projekte, sukurtus ir praktiškai išbandytus Modelius galima suskirstyti į tris dideles sritis, kurių pokyčiai mokykloms itin aktualūs, siekiant gerinti žemus mokinių pasiekimus:

- ✓ *matematikos pasiekimai;*
- ✓ *skaitymo ir rašymo pasiekimai;*
- ✓ *pagalbos mokiniui teikimas.*

Mokyklos, siekiančios ***pagerinti mokinių pasiekimus matematikos dalyko srityje***, parengtame Modelių apraše gali rasti ir praktiškai įgyvendinti vertingų bendrojo ugdymo mokyklų praktikų, orientuotų į:

- ✓ mokinių erdvinio suvokimo ugdymą matematikos pamokose;
- ✓ mokinių mokymosi motyvacijos didinimą matematikos dalyko pamokose;
- ✓ ugdymo priemonių poveikį ir metodų taikymą gerinant žemus mokinių matematikos pasiekimus dėl ugdymui nepalankių socialinių-emocinių bei nepalankių mokymosi aplinkų namuose ir sąlygų šeimose;
- ✓ ugdymo metodų įvairovę;
- ✓ IKT panaudojimą matematikos dalyko pamokose;
- ✓ kūrybiškumo ugdymą;
- ✓ pagalbos teikimą mokiniams, kurių žemi matematikos dalyko pasiekimai, ir kt.

Projekto dalyvių patirtys, kuriant ir įgyvendinant ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modelius ***mokinių žemiems skaitymo bei rašymo pasiekimams gerinti 1–10 klasėse***, Modelių apraše projekto dalyvių detalai aptarti šie aspektai:

- ✓ mokinių skaitymo ir teksto suvokimo įgūdžių gerinimas;
- ✓ žemų pasiekimų mokinių mokėjimo mokytis kompetencijos ugdymas;
- ✓ skaitymo ir rašymo gebėjimų ugdymas, bendradarbiaujant su mokinių tėvais;
- ✓ mokinių skaitymo gebėjimų ugdymas, taikant įvairias skaitymo strategijas;
- ✓ tarpdalykinė integracija žemų mokinių pasiekimams gerinti;
- ✓ patirtinio ugdymo galimybės ir jo reikšmė geresniems mokinių mokymosi pasiekimams;
- ✓ projektinio metodo taikymo galimybės lietuvių k. ir literatūros pamokose ir kt.

Modeliai, kuriuose aprašomas ***pagalbos mokiniui teikimas bei mokinių žemų pasiekimų gerinimo galimybės***, aptariamais šiais aspektais:

- ✓ nuoseklus socialinis, emocinis mokinių ugdymas;
- ✓ refleksijos svarba ugdymo procese;
- ✓ mokymosi pasiekimų koreliavimo su mokinių kultūrinio ir socialinio gyvenimo aspektais svarba;
- ✓ sisteminės stebėsenos, siekiant užtikrinti sėkmingą mokinių socialinę, akademinę adaptaciją, taikymo galimybės;
- ✓ klasės valdymo priemonių sąsajos su sąmoningu mokinių mokymusi;
- ✓ dėmesys savivaldžiam mokinių mokymuisi;
- ✓ mokinių gebėjimo planuoti savo veiklas bei laiką poveikis mokymosi rezultatams;
- ✓ pagalbos mokiniui modeliavimo galimybės ir kt.

Sukurti Modeliai įgalina bendrojo ugdymo mokyklų pedagogus priimti atitinkamus sprendimus, susijusius su žemų pasiekimų mokinių ugdymusi, taikant lankstų ir šiuolaikišką požiūrį į ugdymo procesą bei daug dėmesio skiriant kompleksiniam šių mokinių kompetencijų ugdymuisi.

Modeliai taip pat sudaro palankias sąlygas mokyklose kurti bei vystyti susitarimų ir bendradarbiavimo kultūrą, paremtą nuolatine abipuse komunikacija bei kolegialiu mokymusi ir sistemingu visų ugdymo proceso dalyvių pasiekimų reflektavimu, stebint mokinių mokymosi pasiekimų pažangą.

1.2. Išbandyti ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti: rekomendacijos, kaip įgyvendinti

Lietuvos mokyklose vis ryškiau stebimas socialinės atskirties didėjimas ir socialiai pažeidžiamų (kilusių iš prastesnės socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos) mokinių skaičiaus augimas. Vis dėlto „pagrindiniai ir pageidaujami mokyklos veiklos rezultatai – mokinių asmenybės branda, individualias galimybes atitinkantys ugdymo(si) pasiekimai ir nuolatinė ugdymo(si) pažanga“ (Geros mokyklos koncepcija, 2015)².

Tarptautinio penkiolikmečių tyrimo (PISA)³ 2015 m. duomenys rodo, kad tose šalyse, kuriose mokykloms suteikta daugiau atsakomybės už ugdymo turinį, mokiniai pasiekia aukštesnius mokymosi rezultatus. Taigi siekiant didesnių ugdymo turinio ir organizavimo pokyčių, Projekte ugdymo turinys buvo kuriamas ir išbandomas kartu su pačiomis šalies bendrojo ugdymo mokyklomis.

Projekto metu sukurti ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo Modeliai mokinių žemiems pasiekimams gerinti sudaro palankias sąlygas pasiūlyti prasmingą mokymosi turinį, kuris padėtų ugdyti žemų pasiekimų mokinių kompetencijas ir leistų bendrojo ugdymo mokykloms sistemiškai taikyti integruotą ugdymo turinį formaliajame ugdyme.

Žemų mokinių mokymosi pasiekimų priežastys yra itin kompleksinės; jos gali būti tiek individualių ugdymo proceso dalyvių savybių, tiek nepakankamo ugdymo proceso planavimo, socialinės sąveikos, dalyvių empatijos, refleksijos gebėjimų, taikomų metodų įvairovės, tarpdalykinės integracijos, akademinio mokymosi turinio bei praktinio veikimo pasekmė. Todėl poveikio siekiant mokinių žemų pasiekimų gerinimo stiprumas priklauso nuo ugdymo proceso dalyvių gebėjimų atpažinti ir įvertinti išvardytas priežastis, laiku priimti tinkamus sprendimus siekiant pokyčio ir parinkti tinkamas poveikio priemones bei metodus.

Mokyklos, norinčios diegti Projekto metu sukurtus Modelius bei siekiančios patirti sėkmę, turėtų vadovautis keliais reikšmingais principais, kurie leistų paspartinti ugdymo turinio kaitos procesus mokyklose bei keltų Lietuvos mokinių pasiekimus:

- ✓ svarbus mokyklos bendruomenės noras ir nusiteikimas pokyčiui;
- ✓ visos mokyklos bendruomenės įsitraukimas;
- ✓ susitarimai ir jų laikymasis;
- ✓ efektyvi komunikacija;

² Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259>.

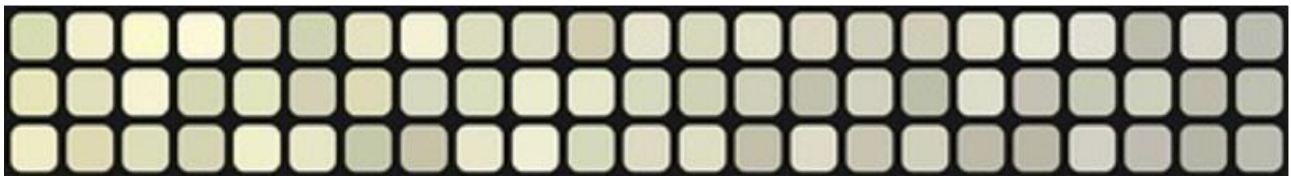
³ Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (PISA, 2015). Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/pisa/test/pisa2015/>.

- ✓ problemų identifikavimas ir aktualizavimas;
- ✓ darbas komandoje;
- ✓ kolegialumas;
- ✓ lyderystės raiška;
- ✓ kritinis mąstymas;
- ✓ kūrybiškas požiūris į problemų sprendimą;
- ✓ priimamų sprendimų sistemiškumas ir atsakomybė;
- ✓ mokėjimas mokytis;
- ✓ kuriama ir vystoma reflektuojančios bendruomenės kultūra arba bent pavieniai šios kultūros elementai;
- ✓ gebėjimas keistis.

Svarbu pažymėti, kad Projekto dalyvių sukurti Modeliai nėra statiški bei nekintantys, todėl siekiant maksimalaus jų poveikio gerinant mokinių pasiekimus, rekomenduojama nuolat ir sistemingai vertinti įgyvendinamų pokyčių poveikį.

Projekto metu šalies bendrojo ugdymo mokyklų sukurti ir praktiškai išbandyti Modeliai sudaro tinkamas sąlygas ne tik įgyvendinti įtraukiojo ugdymo nuostatas, bet ir kitaip, įdomiau organizuoti ugdymo procesą, įgyvendinant atnaujintą ugdymo turinį. Taip pat Modeliai leidžia atkakliai ir kūrybiškai ieškoti sprendimų bei susitarimų, kurie keltų mokinių mokymosi motyvaciją ir vestų pažangos link.

2. Rekomendacijos mokinių žemiems pasiekimams gerinti

2022 m. birželio mėnesį Projekte dalyvaujančių mokyklų atstovai (administracijų atstovai) (toliau – mokyklų atstovai) ir Projekte dirbę Projekte dalyvaujančių mokyklų konsultantai (toliau – Projekto konsultantai) iš įvairių Lietuvos savivaldybių buvo pakviesti dalyvauti kokybiniame tyrime ir atsakyti į atvirus klausimus raštu apie mokinių žemų pasiekimų įveikimą ir prevenciją bei pateikti rekomendacijų, remiantis patirtimi Projekte. Buvo aiškinamasi: kokių konkrečių patarimų Projekto dalyviai pateiktų kitų mokyklų bendruomenėms siekiant įveikti mokinių mokymosi sunkumus ir (ar) žemus pasiekimus; kokia gali būti mokinių mokymo(si) sunkumų, žemų pasiekimų⁴ prevencija; ką rekomenduotų sudarant ugdymo planus, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus.

Mokyklų atstovų ir konsultantų atsakymai gauti 2022 m. birželio–spalio mėnesiais. Atsakymus pateikė 16 Projekto konsultantų (visi Projekte dirbę konsultantai) ir 41 mokyklos atstovai (Projekte dalyvavo 47 mokyklos). Mokyklų atstovai – tai konkrečios mokyklos administracijos atstovai arba neįvardytas mokyklos atstovas. Projekto konsultantai – tai įvairūs švietimo atstovai, dauguma jų – įvairių rajonų švietimo skyrių darbuotojai, vadovai arba Projekte nedalyvavusių Lietuvos mokyklų vadovai.

Siekiant išsiaiškinti Projekto konsultantų ir Projekte dalyvavusių mokyklų rekomendacijas mokinių žemiems pasiekimams gerinti, buvo vadovaujama pagrindiniais etikos aspektais:

- ✓ dalyviams užtikrintas dalyvavimo saugumas ir anonimiškumas (nėra žinoma, koks konkretus mokyklos atstovas ar atstovai teikė informaciją, atsakymai pateikti iš oficialaus mokyklos bendrojo el. pašto, pateikti atsakymai su vardais ir pavardėmis nuasmeninti ir koduoti (mokyklos – M1, M2 ir pan., konsultantai – K1, K2 ir pan.);
- ✓ tiek mokyklų atstovai, tiek Projekto konsultantai dalyvavo savo noru, pateikė raštiškus sutikimus arba galėjo atsisakyti ir nedalyvauti tyrime (šia teise pasinaudojo keletas mokyklų).

Pirminė tyrimo medžiaga, tvarkoma užtikrinant, kad nebūtų galima identifikuoti tyrime dalyvavusių asmenų. Buvo gautas raštiškas tyrime informaciją teikusio asmens sutikimas dalyvauti tyrime, įvardijant rekomendacijas mokinių žemiems pasiekimams gerinti.

⁴ Šiame leidinyje naudojamos sąvokos, kurios buvo įvardytos Projekto dokumentuose: rengtoje paraiškoje, Projekto produktuose.

Analizuojant tekstą, buvo laikomasi šių esminių tyrimo duomenų analizės principų (Dahlgren, Fallsberg, 1991)⁵:

1. *Susipažinimas* su tyrimo duomenimis – tekstai buvo kelis kartus skaitomi siekiant susidaryti nuomonę apie gautus tyrimo duomenis.
2. *Atsakymų atranka* – buvo nustatomi reikšmingiausi kiekvieno tyrimo dalyvio atsakymų elementai, sutelkiant dėmesį į išskirtų ištraukų panašumus ir skirtumus.
3. *Duomenų redukcija* – buvo siekiama išgryninti kiekvieno atsakymo prasmę.
4. *Grupavimas* – panašūs reiškinių apibūdinantys atsakymai buvo jungiami į grupes, išskiriamos kategorijų grupės, kurios buvo peržiūrimos ir atsakymai pergrupuojami analizės etape.

Vadove ir rekomendacijose pateikiamas jau išanalizuotos tyrimo medžiagos apibendrinimas, išskiriant esmines Projekte dalyvavusių mokyklų atstovų ir Projekto konsultantų rekomendacijas, siejamas su mokinių žemų pasiekimų įveikimu, prevencija ir rekomendacijomis ugdymo planui.

2.1. Rekomendacijos mokinių mokymo(si) sunkumams įveikti, žemiems pasiekimams gerinti ir prevencijai

Analizuojant Projekto konsultantų ir mokyklų atstovų atsakymus, pastebėta, kad neišryškėjo esminių skirtumų tarp rekomendacijų mokinių mokymo(si) sunkumams įveikti, žemiems pasiekimams gerinti ir prevencijai. Taip pat buvo siekiama, kad rekomendacijos būtų taikomojo pobūdžio, aiškios mokyklų bendruomenėms. Todėl šios rekomendacijos pateikiamos kartu, remiantis konsultantų ir mokyklų atstovų pastebėjimais ir išskiriant šias sritis: mokyklos bendruomenė; bendradarbiavimas su tėvais; problemos įvardijimas ir sprendimas; ugdymas ir ugdymasis pamokoje; individualizuotas ir diferencijuotas ugdymas; ugdymo(si) proceso organizaciniai ypatumai; pedagogų veiklos ypatumai.

Projekto konsultantų ir mokyklų atstovų apibendrintos rekomendacijos ir komentarai pateikiami 1 lentelėje.

⁵ Dahlgren, L. O., Fallsberg, M. (1991). Phenomenography as a qualitative approach in social pharmacy research. *Journal of Social and Administrative Pharmacy*, Vol. 8 (4), p. 150–156

1 lentelė. Projekto konsultantų ir mokyklų atstovų pastebėjimai, siejami su rekomendacijomis mokinių mokymo(si) sunkumams įveikti, žemiems pasiekimams gerinti ir prevencijai.

Sritis	Konsultantų pastebėjimai	Mokyklų atstovų pastebėjimai	Komentarai
Mokyklos bendruomenė	Rekomenduojama, kad mokyklos bendruomenė palaikytų vienas kitą, glaudžiai bendradarbiautų, pasitikėtų vienas kitu ir padrąsintų vienas kitą.	Akcentuojama, kad mokykloje susitelktų visi bendruomenės nariai, ypač mokytojai kartu su specialiaisiais pedagogais, socialiniais pedagogais, psichologais ir tėvais.	Konsultantų rekomendacijos siejamos su Geros mokyklos koncepcijoje (2015) ² minimais bendruomenės bruožais, neįvardijant jos narių. Mokyklų atstovai akcentuoja visų bendruomenės narių, ypač specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, bendrą veiklą. Pastebima, kad nepateikiama konkrečių rekomendacijų, kaip mokyklos bendruomenei susitelkti.
		Įvardijami konkretūs sprendimai, kaip veikti bendradarbiaujančiai ir susitelkusiai mokyklos bendruomenei, besidalijančiai patirtimi, ieškančiai sprendimų ir veikiančiai kaip komandai: situacijos analizė, dalijimasis patirtimi, veiklos kryptių numatymas, veiklos plano sudarymas, komandinis darbas pasiskirstant atsakomybėmis, bendrų susitarimų sudarymas ir jų laikymasis.	Dalis mokyklų atstovų savo pastebėjimais atskleidė ne tik bendruomenės sutelktumo svarbą, bet ir konkrečius veiksmus, kaip įveikti mokinių mokymo(si) sunkumus, gerinti mokymosi žemus pasiekimus. Pastebėta, kad nei Projekto konsultantams, nei mokyklų atstovams galimai dar nėra pakankamai aišku, kokia mokinių mokymo(si) sunkumų prevencija.
Bendradarbiavimas su tėvais	Įvardijamas tėvų svarbos pripažinimas, rekomenduojama mokyklos pedagoginei bendruomenei suvokti, pripažinti, kokie svarbūs mokinių tėvai siekiant įveikti vaiko mokymosi sunkumus.	Nepateikiama jokių detalių, tik rekomendacija bendradarbiauti su tėvais.	Akcentuojama svarba pedagogams bendradarbiauti su tėvais, taip pat tėvų svarba vaiko mokymo(si) rezultatams, siekiant žemų vaiko mokymo(si) pasiekimų gerinimo, tačiau visiškai neįvardytos palankios sąlygos tėvams įsitraukti ar kaip su tėvais bendradarbiauti. Kyla klausimas, ar šiems atstovams pavyko surasti atsakymus, kaip sėkmingai

			bendradarbiauti su tėvais, nes pateikiami sutartiniai dalykai, kurių būtinumas yra apibrėžtas nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pradžios nacionaliniuose teisės aktuose.
	Artimiau susipažinti su mokinio šeima, mokinio gyvenimo aplinkybėmis.		Projekto konsultantai rekomenduoja mokytojams labiau pažinti mokinių šeimas, mokinio gyvenimo sąlygas. Nėra įvardijama, kokie galėtų būti šio pažinimo būdai: ar tai lankymasis vaiko namuose, ar bendri renginiai, ar individualūs pokalbiai ar kt.
		Rekomenduojamos pasiteisinusios konkrečios praktikos, kai įtraukiami tėvai į bendrų sprendimų paiešką ir bendras veiklas: knygų pristatymai, skaitymo iššūkiai, skaityklų-bibliotekų lankymas, bendros veiklos organizuojant renginius, trišaliai pokalbiai, tėvų ir pedagogų komanda sprendžiant problemas.	Mokyklų atstovai įvardija ir rekomenduoja konkrečias praktikas, kurios jiems padeda spręsti mokinių žemų mokymo(si) pasiekimų įveikos problemas. Ypač vertas dėmesio ir įdomesnis siūlymas – bendrai veikianti, reguliariai susitinkanti tėvų ir pedagogų komanda konkrečiai problemai spęsti.
		Rekomenduojama šviesti tėvus suteikiant jiems žinių apie paauglystės ypatumus, vaikų karjeros planavimą.	Ši mokyklų atstovų rekomendacija gali būti pritaikoma kaip prevencinė priemonė mokinių mokymosi sunkumams įveikti arba kaip papildoma (ne esminė) mokinių žemiems pasiekimams gerinti.
	Informuoti tėvus apie susitarimus su mokiniais.		Ši Projekto konsultantų rekomendacija siejama su klasikine pedagogo bendravimo su tėvais praktika. Rekomenduojama apsvarstyti, kaip tėvai galėtų įsipareigoti būti ne tik informuoti, bet ir įsipareigoti ar būti įpareigoti stebėti, kaip mokinys laikosi šių susitarimų.
Problemos įvardijimas ir sprendimas	Išsiaiškinti mokinių žemų mokymo(is) pasiekimų priežastis.	Išsiaiškinti mokinių žemų pasiekimų priežastis.	Projekto konsultantai ir mokyklų atstovai pastebi, kad siekiant sėkmingų rezultatų pirmiausiai reikia išsiaiškinti, kodėl

			konkreto mokinio mokymo(si) pasiekimai yra žemi. Ši rekomendacija ypač svarbi, nes tik pažįstant problemą, žinant priežastį galima surasti tinkamą jos sprendimą, parinkti tinkamiausias įveikos strategijas.
	Mokyklos bendruomenėms susitarti ir surasti vienodą problemos supratimą ir bendrą susitelkimą ją sprendžiant.		Ši pastebėjimą akcentavo Projekto konsultantai, galimai remdamiesi bendradarbiavimo su mokyklomis praktika.
Ugdymas ir ugdymasis pamokoje	Rekomenduojama kurti mokiniui emociškai saugią aplinką.	Rekomenduojama kurti įvairias edukacines aplinkas, skatinančias mokinių žingeidumą, norą mokytis, nebijoti kurti netradicines, įdomias fizinės aplinkos erdves.	Skiriasi konsultantų ir mokyklų atstovų pastebėjimai. Konsultantai akcentuoja tik emociškai saugią aplinką nepaaiškindami, kodėl. Mokyklų atstovų rekomendacijos išties gali būti puiki prevencinė ar paveiki priemonė mokinių mokymosi žemiems pasiekimams gerinti. Pateikiama pavyzdžių, kaip įrengus įdomius knygų kampelius, panaudojus fizines erdves mokiniai pradėjo labiau domėtis knygomis, kelti klausimus.
Individualizuotas ir diferencijuotas ugdymas	Rekomenduojama individualizuoti ir diferencijuoti ugdymo procesą.	Rekomenduojama individualizuoti ir diferencijuoti ugdymo procesą.	Mokyklų atstovų ir Projekto konsultantų pastebėjimai labai panašūs. Pažymimas individualizavimo ir diferencijavimo poreikis, tačiau neįvardijamos konkrečios rekomendacijos ar praktikos.
	Rekomenduojama taikyti „veiksmingus“ mokymo(si) metodus.	Rekomenduojama taikyti įvairius mokymo(si) metodus. Taip pat pateikiama keletas rekomendacijų taikyti būtent tuos mokymo(si) metodus, kurie padeda mokiniui mokytis suvokti skaitomą tekstą („skaitymo strategijoms mokymo(si) metodai“).	Konsultantų rekomendacija taikyti „veiksmingus“ mokymo(si) metodus nepakankamai konkrečiai. Rekomenduotume rinktis tokius mokymo(si) metodus, kurie padeda pasiekti nusimatytą pamokos uždavinį, laukiamą rezultatą. Tikslinga ir paveiki rekomendacijai taikyti įvairius mokymo(si) metodus, juos renkantis pagal laukiamą mokymo(si) veiklos rezultatą, veiklos turinį, mokinių ypatumus ir kt. aplinkybes.

	Taikyti projektinę veiklą (Projekto mokymo(si) metodas).	Taikyti projektinę veiklą (Projekto mokymo(si) metodas).	Projekto konsultantai ir mokyklų atstovai pažymi projektinės veiklos naudą. Projekto metodas, informantų nuomone, tinkamas, nes mokiniai labiau susidomėjo, mato pritaikomumą jų asmeniniame gyvenime.
		Taikyti patirtinį mokymą(si) ir sieti su gyvenimo praktika.	Mokyklų atstovai pateikė daug ir įvairių rekomendacijų siejamų su patirtiniu mokinių mokymusi. Pvz., „tyrinėjant savo artimą aplinką, siekiant pozityvaus emocinio ryšio su supančia aplinka“; „esame įsitikinę, kad mokiniai noriau mokysis, patirs mažiau sunkumų, jeigu žinos, kur gyvenime galės pritaikyti įgytas žinias“. „Patyriminis, o ne akademinis mokymas sudaro sąlygas geriau suprasti einamą temą, pajusti mokymosi naudą“.
	Sudaryti sąlygas mokiniui rinktis.	Organizuoti įvairią veiklą, taikyti užduočių įvairovę.	Projekto konsultantų pateikiama rekomendacija mokiniui rinktis nepakankamai konkreti. Tačiau mokyklų atstovų rekomendacijos aiškios. Rekomenduojama mokytojui rengti įvairaus turinio, sudėtingumo užduotis, sieti su mokiniui aktualiais aspektais ir sudaryti sąlygas pasirinkti veiklą iš kelių siūlomų.
		Taikyti refleksiją pamokoje, mokyti mokinius reflektuoti ir įsivertinti.	Ypač svarbi mokyklų atstovų rekomendacija. Refleksija sudaro sąlygas mokiniui apmąstyti savo patirtis, mokymąsi, ieškoti atsakymų, kodėl nesiseka ar sekasi, ką reikėtų daryti, norint pagerinti savo rezultatus ir pan.
Ugdymo(si) proceso organizaciniai ypatumai	Laiku numatyti išskylančius ugdymo(si) sunkumus, numatyti būdus, priemones jiems šalinti.	Laiku numatyti išskylančius ugdymo(si) sunkumus, numatyti būdus, priemones jiems šalinti.	Projekto konsultantų ir mokyklų atstovų požiūris sutampa: rekomenduojama atidžiai stebėti mokinius ir laiku numatyti išskylančius ugdymo(si) sunkumus, numatyti būdus, priemones jiems šalinti.

	Teikti savalaikę pagalbą ir organizuoti konsultacijas mokiniams.	Mokyklų atstovai išvelgia konsultacijų mokiniams prasmingumą ir rekomenduoja surasti galimybių papildomoms pamokoms, organizuoti konsultacijas, parinkti mokiniams tinkamą konsultacijoms laiką. Pastebėjo, kad konsultacijos vakare, taikant nuotolinio bendravimo priemones yra tinkamos, nes daugiau mokinių prisijungia prie tokių konsultacijų.
	Sudaryti mokiniui individualų mokymosi planą.	Mokyklų atstovai pastebėjo, kad teikiant mokiniui individualią pagalbą pagerinti mokymo(si) rezultatus padėjo sudaryti individualūs mokymosi planai: „Individualaus mokinio sėkmės plano sudarymas teikia prielaidas mokiniams atsakingiau planuoti mokymo(si) procesą, kelia mokymosi motyvaciją“.
	Sudaryti sąlygas mokiniui pažinti save ir įvairiapusiškai tobulėti	Mokyklų atstovų teigimu, jau nuo pradinių klasių svarbu padėti mokiniu pažinti save, įgyti žinių ir gebėjimų, padedančių jam mokytis, planuoti savo laiką ir pan.
	Taikyti mokinio individualios pažangos stebėjimą susikuriant paveikias, mokiniui tinkamas praktikas.	Šis mokyklų atstovų pastebėjimas ypač svarbus. Tačiau visose rekomendacijoje matyti, kad mokyklų atstovai linkę patys prisiimti mokinio individualios pažangos stebėjimo veiklas (sukurti, pildyti, analizuoti). Rekomenduojama surasti praktikas, kaip mokinį įtraukti į savo asmeninės individualios pažangos stebėjimą. Tai sudarys sąlygas labiau mokinį motyvuoti siekti asmeninės pažangos ir atlieps mokinio individualios pažangos stebėjimo esmę.

	Motyvuoti mokinį ir sudaryti sąlygas patirti sėkmę.	Motyvuoti mokinį ir sudaryti sąlygas patirti sėkmę.	Projekto konsultantai ir mokyklų atstovai rekomenduoja mokiniams sudaryti sąlygas patirti sėkmę kiekvienoje pamokoje. Tačiau nėra įvardijama jokių pavyzdžių ar konkretnių rekomendacijų. Pažymima, kad sėkmė priklauso nuo mokytojo ir mokinio pastangų, tačiau pagal kai kurias rekomendacijas galima pamanyti, kad mokinio sėkmė priklauso tik nuo mokytojo veiklos. Toks mąstymas nėra tinkamas.
Pedagogų veiklos ypatumai	Mokytojams glaudžiai bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje sistemingai tariantis.	Mokytojams glaudžiai bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje sistemingai tariantis: trumpi pasitarimai, dažnesni mokytojų tarpusavio pokalbiai, „organizuoti individualius tarpinius mokymosi rezultatų aptarimus mokiniams, priklausantiems žemų pasiekimų rizikos grupei“.	Projekto konsultantai ir mokyklų atstovai rekomenduoja mokytojų tarpusavio glaudų bendradarbiavimą tariantis dėl mokinių žemų pasiekimų. Rekomenduotume pasvarstyti galimybę į tokius pasitarimus, pokalbius įtraukti mokyklos psichologą, socialinį pedagogą ar kitus susijusius asmenis.
	Taikyti tiriamąją veiklą analizuojant, kas veikia, o kas ne, taikant įvairias praktikas, priemones, siekiant mokinių žemų pasiekimų gerinimo.	Taikyti tiriamąją veiklą analizuojant, kas veikia, o kas ne, taikant įvairias praktikas, priemones, siekiant mokinių žemų pasiekimų gerinimo.	Mokytojų tiriamoji veikla, ypač jei derinama su kolegialiu grįžtamuju ryšiu, gali būti labai puikus ir paveikus pasirinkimas.
	Sudaryti sąlygas mokytojams jausti, kad mokyklos administracija juos palaiko, pritaria jų vykdomai veiklai.	Sudaryti sąlygas mokytojams jausti, kad mokyklos administracija juos palaiko, pritaria jų vykdomai veiklai.	Mokyklų atstovai pastebi, kad mokytojai negali būti palikti vieni spręsti mokinių žemų pasiekimų problemą. Projekto konsultantai pastebi, kad „labai svarbu palaikyti ir motyvuoti mokytojus veikti – kai sėkmę patiria mokytojai, sėkmę patiria ir jų mokiniai“. Mokyklos bendruomenės sutelktumas ypač svarbus, siekiant išties pagelbėti mokiniams įveikti mokymosi sunkumus ir pagerinti žemus pasiekimus.

Projekto metu kai kurios mokyklų bendruomenės pastebėjo specifinių mokinių žemų pasiekimų priežasčių, todėl pateikė konkrečių rekomendacijų darbui su iš užsienio grįžusiais mokiniais ir kaip spręsti sunkumus, siejamus su nepalankia kalbine aplinka.

Darbo su iš užsienio sugrįžusiais mokiniais rekomendacijos:

1. Apie sugrįžusius ar atvykusius iš užsienio mokinius informuoti visą mokyklos bendruomenę.
2. Pasirengti psichologiniam adaptacijos laikotarpiui nuo 1 iki 6 mėnesių, o gal ir iki metų.
3. Parengti lietuvių kalbos mokėjimo lygio nustatymo ir akademinį žinių patikrinimo testus.
4. Esant poreikiui, sudaryti sąlygas 2–4 savaites mokytis tik lietuvių kalbos.
5. Skatinti tėvų įsitraukimą, padedant vaikui integruotis mokyklos bendruomenėje.
6. Darbe taikyti įvairias pagalbos strategijas.

Sprendžiant ugdymo(si) problemas, susijusias su nepalankia kalbine aplinka, svarbu:

1. Lietuvių kalbos gebėjimus ugdyti visų mokomųjų dalykų pamokose, taikant įvairias mokymosi strategijas, aiškius, su lietuvių kalbos gebėjimais susijusius vertinimo kriterijus.
2. Dalykines, bendrąsias, komunikavimo lietuvių kalba kompetencijas plėtoti organizuojant popamokinę veiklą.
3. Stiprinti motyvaciją vartoti lietuvių kalbą neformalioje aplinkoje.

Kai kurios rekomendacijos nebuvo pakankamai aiškios, todėl jos nebuvo priskirtos jokiai sričiai. Pvz., dalykų integracija (chemija, biologija, fizika). (M31). IT panaudojimas pamokoje. (M31). Kitokios pamokos. (M31). Daugiau dėmesio teksto suvokimui. (M33). Sudaryti visų mokomųjų dalykų rekomenduojamų skaityti knygų sąrašus ir numatyti už perskaitytas knygas papildomą vertinimą. (M33). Tinkamai parinktas (atsižvelgiant į mokinio individualius poreikius ir galimybes priimti / apdoroti informaciją) ugdymo turinys, formos ir būdai. (M36). Taikyti įvairias netradicinio ugdymo formas. (M29). Pagalbos centras „Mokinys-mokiniui“. (M15). Įsigyti mokiniui prieinamas mokymosi priemonės (pratybas, vaizdines priemones ir kt.). (M18). Informacinių technologijų taikymas. (M25). Užsiėmimų vedimas kitaip. (M30). Mokytojas pamokoje ne lektorius, o konsultantas. (M20).

2.2. Rekomendacijos, kaip sudaryti ugdymo planą, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus

Šiame skyrelyje pateikiamos Projekto konsultantų ir mokyklų atstovų konkrečios rekomendacijos, kaip sudaryti ugdymo planą, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus. Dalis rekomendacijų nepateikiama, nes kartojasi arba tiesiog yra ištraukos iš švietimo dokumentų, pvz., Geros mokyklos koncepcijos².

Projekto konsultantų rekomendacijos, kaip sudaryti ugdymo planą, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus.

Rasti būdų, kaip būtų galima klases skaidyti į mažesnes grupes, bent per lietuvių kalbos ir matematikos pamokas. Mokinius sugrupuoti pagal jų darbo tempo ir turimų įgūdžių lygį, kad mokytojo pagalba būtų kuo tikslingesnė ir konkretesnė. Pvz., trys matematikos pamokos ir keturios lietuvių kalbos pamokos vyksta visai klasei, o dar du kartus šių dalykų mokytojai pamokas veda pasikeičiant pusei klasės mokinių.

Konsultacijos. Geras būdas teikti individualią paramą, jeigu jos panaudojamos tikslingai.

Integruojantys projektai. Numatyti ugdymo plane principus, kiek laiko ir koku būdu bus vykdomi šie projektai, kaip mokiniai rinksis veiklas, kokių materialinių resursų tai pareikalaus. (K3).

Ugdymo planuose turėtų būti numatytos individualių ar grupinių konsultacijų valandos (moduliai) bei klasės dalinimas į 2 grupes (bent vieną pamoką per savaitę), esant itin žemiems atskiro dalyko mokinių pasiekimams. (K4).

Bendrieji ugdymo planai sudaro pakankamai palankias galimybes ir tik nuo mokyklos lankstumo, nebijojimo eksperimentuoti, išvalgumo priklauso, ar jomis bus pasinaudota. Negalima taupyti ten, kur yra matoma bent menkiausia galimybė teikti pagalbą ir siekti geresnių rezultatų. Jeigu mokykla mano, kad padėtų pergrupavimas – pergrupuoti, sudaryti laikinas mobiliąsias grupes, jeigu mano, kad neformalusis ugdymas keistų situaciją – papildomai pasiūlyti neformaliojo ugdymo valandas. (K5).

Kartais mums mokyklose taip patinka nusistovėjusios ugdymo organizavimo tradicijos, kad pamirštame pagalvoti, ką galėtume daryti kitaip, negu darėme iki šiandien. Kiekvienais metais

mokykla turi padaryti bent vieną žingsnį, kad išeitų iš komforto zonos, nes tai veda link teigiamų pokyčių. (K6).

Ugdymo plane turi atspindėti individualios pagalbos formų, metodų, būdų, laiko gauti pagalbą įvairovė. Vertinimo formų, būdų įvairovė – galimybė visa tai pasirinkti. Turi būti vykdoma stebėseną, kokia suteiktos pagalbos pridedamoji vertė. (K7).

Esant galimybėms, skirti papildomas valandas konsultacijoms, pokalbiams su mokiniais. Jas produktyviai išnaudoti. (K8).

Ilgalaikės, trumpalaikės konsultacijos; sugrupuotos pamokos, siekiant, kad per dieną būtų kuo mažiau skirtingų pamokų; refleksijos dienos. (K11).

1. Sudaryti ugdymo personalizavimo veiksmų-priemonių planą;
2. Pasirašytinai įpareigoti tėvus bendradarbiauti siekiant mokinio pažangos;
3. Parengti mokinių mokymosi, pažangos stebėsenos instrumentus ir jais remtis reflektuojant kartu mokiniams, mokytojams, tėvams bei numatant tolesnę ugdymosi eigą, žingsnius, procesą.
4. Bendradarbiauti su socialiniais partneriais siekiant greitesnės iš užsienio grįžusių / atvykusių mokinių integracijos. (K12).

SEU (socialinį emocinį ugdymą) planuoti kaip pasirenkamąjį dalyką (gal jau daug mokyklų taip daro). (K15).

Konsultacijoms skirti valandų ir pradinėse klasėse, ir 5–8 kl., nes vyresnėse klasėse (prieš egzaminus) jau problemos įsisenėję, ir taisyti, mažinti spragas daug sudėtingiau ir ilgiau trunka. (K15).

Daugiau dėmesio skirti patrauklių mokymosi formų, atliepančių mokinių ugdymosi poreikius, organizavimui. Lanksčiai koreguoti ugdymo procesą ir turinį atsižvelgiant į besikeičiančius mokinių ugdymosi poreikius bei mokymosi rezultatus. (K16).

Mokyklų atstovų rekomendacijos, kaip sudaryti ugdymo planą, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus.

Rekomenduojame į ugdymo planą įtraukti skaitymo modulį pradinėse klasėse. (M1).

Mokinių pasiekimai nuosekliai pagal numatytą grafiką aptariami metodinėse grupėse. (M3).

Išnaudoti ugdymo plano galimybes skirstant klases į grupes bei skiriant konsultacines valandas. (M4).

SEU planuoti kaip pasirenkamąjį dalyką (gal jau daug mokyklų taip daro). Konsultacijoms skirti valandų ir pradinėse klasėse, ir 5–8 kl., nes vyresnėse klasėse (prieš egzaminus) jau problemos įsisenėję, ir taisyti, mažinti spragas daug sudėtingiau ir ilgiau trunka. (M5).

Mokiniam, turintiems mokymosi sunkumus, skirti konsultacines valandas. Sukurti diferencijuotų užduočių banką, sudarant galimybę skirti mokiniams užduotis pagal jų gebėjimus. (M6).

Kurti tokius modulius ir programas, kad bendrojo ugdymo mokyklos programos dalykai būtų dėstomi pasitelkiant menus (daile, kiną, muziką, šokį, fotografiją ir teatrą), vyktų netradicinėse erdvėse.

Pamokose plačiau naudoti projektinio ugdymo metodą, planuoti ir organizuoti integruotas dalykų pamokas ilgesniam laikotarpiui, daugiau ugdymo laiko skiriant įvairiapusiškesniam temos gilinimui, perteikimui ir pritaikymui kasdieninėse situacijose. (M7).

Ugdymosi planuose būtina numatyti konsultacines valandas mokymosi sunkumams šalinti, pagalbai teikti pagal atsirandančių sunkumų pobūdį, priežastis. Veiksminga priemonė yra, kai konsultacinės valandos skiriamos koncentrais skirtingiems mokytojams, tuomet lengviau suderinti konsultacijų laiką tiek mokiniams, tiek mokytojams. Įvairių neformalaus švietimo programų ir modulių pasiūla padeda vaikams geriau pažinti save. (M8).

Daugeliui menkos ugdymosi motyvacijos mokinių būtų naudinga padidinti technologijų pamokų skaičių, ypač medžio apdirbimo, siuvimo ir panašių dalykų. Per šias pamokas dauguma jų patiria sėkmę, tada lengviau įveikiami atrodo ir sunkesni dalykai. Būtų išmintinga specialiųjų poreikių mokiniams sudaryti sąlygas daugiau pamokų turėti su specialiaisiais pedagogais. Tokių mokinių daugėja, o specialiųjų pedagogų – ne. O juk einame į įtraukujį ugdymą. (M9).

Į ugdymo planus įtrauksime integruotas veiklas pamokų metu, projektinius darbus, mokymąsi ne mokykloje. (M10).

Ugdymo planuose reikia skirti daugiau laiko konsultacijoms, praktiniam žinių taikymui. (M11).

Skirsime reikiamą kiekį lėšų, žmogiškųjų išteklių visų mokinio poreikių tenkinimui ir jo gerovės kūrimui. (M12).

Mokiniui, turinčiam mokymosi sunkumų, rengiamas individualus mokymosi planas, suteikiant visas įmanomas pagaldas. Svarbiausia – komandinis darbas, subsidiarumas ir pasidalintoji atsakomybė už laiku suteiktą, tinkamą ir kokybišką pagalbą. (M13).

Atsižvelgiant į ugdymo plano reikalavimus, mokiniams, grįžusiems iš užsienio, sudaromas personalizuotas lietuvių kalbos mokymo tvarkaraštis. Pagal galimybes sudaryti sąlygas iki dviejų mėnesių mokytis tik lietuvių kalbos, laikinai nedalyvaujant anglų kalbos, dorinio ugdymo, muzikos, fizinio ugdymo pamokose. Mokiniams skirtas lietuvių kalbos pamokas galėtų vesti mokiniui pagalbos specialistai, pradinių klasių mokytojos, bibliotekininkė ir pan. (M17).

Ieškosime galimybių skirti papildomų pamokų matematikos ir lietuvių kalbos moduliams, kurie būtų skirti silpnesnių gebėjimų mokiniams. (M18).

Sudarant bendruosius ugdymo planus nuo 5 kl. numatyti didesnę privalomų matematikos pamokų savaitinį-metinį valandų skaičių. Numatyti galimybę klasę matematikos pamokose dalinti į pogrupius. (M19).

5–8 kl., I–IV kl. mokinių mokymosi pasiekimų gerinimui organizuoti „skolų valandą“ vieną kartą per du mėnesius. „Skolų valandos“ organizuojamos skirtingomis savaitės dienomis po pamokų. Tą dieną pamokos trumpinamos 5 min. Mokiniai tą dieną gali atsiskaityti už nerašytus kontrolinius darbus, perrašyti kontrolinį darbą, jei leidžia mokytojas, atlikti kitus atsiskaitymo darbus. (M21).

Mažinti mokomųjų dalykų programų apimtį, didinti matematikos, lietuvių kalbos savaitinių valandų, plėsti galimybes išvykti tiriamiesiems darbams į įvairaus profilio centrus, ankstinti mokslo metų pradžią, o ne ilginti pabaigą (mokytis lengviau rugpjūčio antroje pusėje, o ne iki birželio pabaigos). (M22).

Į neformaliojo vaikų švietimo pasiūlą įtraukti į mokymosi sunkumų įveiką orientuotas veiklas. (M23).

Tikslingas trumpalaikių ir ilgalaikių konsultacinių valandų skyrimas mokinių žemų pasiekimų gerinimui. (M23).

Projektinės veiklos, orientuotos į žemų pasiekimų mažinimą, organizavimas: pavyzdžiui, įveiklinami projektai „Gramatinio raštingumo ugdymas visų dalykų pamokose“, „Skaitymų įgūdžių ugdymas visų dalykų pamokose“ ir kt. (M23).

Mokytojams rekomenduojama organizuoti kuo daugiau patyriminių ir integruotų veiklų, o administracija suteikia galimybę vesti konsultacines valandas. (M25).

Ugdymo plane daugiau dėmesio skirti turinio diferencijavimui, individualizavimui, numatyti tinkamus ugdymo metodus, nuolat fiksuoti ir vertinti pažangą. (M27).

Daugiau valandų skirti ilgalaikėms dalykų konsultacijoms, kad mokytojai galėtų dirbti individualiai. (M28).

Rekomenduojame skirti: modulius pagal mokymosi lygius; konsultacines valandas. (M31).

Sudarant ugdymo planus reikia numatyti dalykų integracijos galimybes, integruojamų dalykų mokytojai turi suderinti temas ilgalaikiuose planuose. (M32).

Skirti papildomas konsultacijas mokinių grupėms, kurie susiduria su mokymosi sunkumais. Įvesti modulį „Skaitymo kultūra“. (M33).

Sudarant ugdymo planus esame numatę sunkumų turintiems mokiniams skirti papildomas pamokas, siekiant mažinti mokinių mokymo(si) sunkumus (po vieną pamoką per lietuvių kalbą ir matematiką). Konkretus ugdymo planas, atsižvelgiant į mokyklos kontekstą ir situaciją (kad būtų aišku, kaip veikti). (M35).

Konstruktivus mokyklos vadovų ir mokytojų bendradarbiavimas (ugdymo turinio įgyvendinimo analizavimas, susitarimai, aptarimas, veiklų tobulinimas). (M35).

Ugdymo planus sieti su kitais mokyklos veiklos dokumentais. Veiklos planų kokybė ir dermė. (M35).

Atotrūkio tarp valstybėje numatytų ugdymo(si) organizavimo strategijų ir realios ugdymo(si) praktikos mažinimas. Ugdymo planuose pateiktų rekomendacinio pobūdžio nuostatų tikslinimas savo mokyklai. (M35).

Išnaudoti visas ugdymo plano galimybes: pamokas (blokais – po dvi sujungtas kiekvieno dalyko pamokas, kai mokytojas pats nusimato pertraukos laiką ir trukmę); konsultacijas (individualios ir grupinės); klasę dalinti į mažesnes grupes; didesnę dėmesį skirti patyriminio ugdymo pamokoms. (M36).

Sudarant ugdymo planą numatomos grupinės ir individualios konsultacijos, atsižvelgiant į mokinio poreikius mažinti mokymosi krūvį. (M37).

Numatyti individualios pažangos matavimo ir skatinimo priemonės (kaip nustatys lūkesčius, kaip teiks pagalbą, kaip pasimatuos pažangą, kaip įtrauks tėvus į įsivertinimo procesą, kaip paskatins pažangą padariusius). (M38).

Sudaryti sąlygas mokiniams 1 kartą per savaitę bendrauti jiems aktualiomis temomis taisyklinga lietuvių kalba neformalioje aplinkoje (neformaliojo švietimo programos). (M39).

Mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo sistemos tobulinimas; ugdymo turinio individualizavimas; mokymosi krūvio reguliavimas. (M41).

